PHÁT TRIỂN TƯ DUY PHẢN BIỆN CHO HỌC SINH LỚP 3 QUA DẠY HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI TẠI TRƯỜNG TIỂU HỌC CẨM THÀNH, CẨM XUYÊN, HÀ TĨNH

LÊ DANH MINH
PHAN THỊ QUỲNH
Khoa Sư phạm, Trường Đại học Hà Tĩnh

Nhận bài ngày 06/5/2025. Sửa chữa xong 09/5/2025. Duyệt đăng 13/5/2025.

Abstract

Developing students' thinking skills, including critical thinking, is essential and aligns with the competency- and quality-oriented approach of the 2018 General Education Curriculum. The use of modern teaching methods in teaching the subject Science and Society is highly suitable for fostering students' critical thinking skills, as these methods help learners practice examining various aspects of a problem, reasoning, debating, and making decisions. This article investigates and analyzes the current state of critical thinking development in Grade 3 Science and Society lessons at Cam Thanh Primary School and proposes measures to enhance students' critical thinking capacity.

Keywords: *Thinking, critical thinking, development, modern teaching methods, primary school students.*

1. Đặt vấn đề

Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới giáo dục và đào tạo đã định hướng đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo. Nghị quyết đã nhấn mạnh đổi mới phương pháp dạy học là một trong những yếu tố quan trọng để nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo. Đồng thời định hướng dạy học theo hướng phát triển năng lực của học sinh (HS). Tại Trường Tiểu học Cẩm Thành? hay HS trường tiểu học nói chung, đặc điểm lứa tuổi HS lớp 3 đã bắt đầu phát triển tư duy. Khả năng phát triển tư duy của HS là lớn nhưng chưa được khai thác, chưa có cơ hội khai thác nên nếu phát triển từ bây giờ thì các bước sau này sẽ dễ dàng và thuận lợi hơn. Trong phạm vi tài liệu tác giả tìm hiểu, hiện nay chưa có tác giả nào nghiên cứu đề tài phát triển tư duy phản biện (TDPB) cho HS lớp 3 trong lĩnh vực môn Tự nhiên và xã hội tại Trường Tiểu học Cẩm Thành nên tác giả đã chọn nghiên cứu và tìm hiểu đề tài "Phát triển tư duy phản biện cho học sinh lớp 3 qua dạy học môn Tự nhiên và xã hội tại Trường Tiểu học Cẩm Thành, Cẩm Xuyên, Hà Tĩnh".

2. Phương pháp nghiên cứu

- Nhóm phương pháp nghiên cứu lý thuyết: Phương pháp nghiên cứu lý luận: Tác giả thu thập thông tin của đề tài thông qua đọc giáo trình, sách báo, sách chuyên khảo, bài báo khoa học, tạp chí, các website chuyên về giáo dục...nghiên cứu tài liệu khác nhau về một chủ đề nhằm mục đích tìm chọn những khái niệm và những nội dung cơ bản là cơ sở cho lý luận của đề tài.

- Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn: Phương pháp thống kê, khảo sát; Phương pháp tổng hợp, đánh giá; Phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi: Trong quá trình khảo sát thực trạng, tôi triển khai các nội dung khảo sát trong phiếu hỏi và cho giáo viên đánh dấu vào phiếu hỏi.

3. Nội dung nghiên cứu

Nghiên cứu cơ sở lý luận của việc phát triển TDPB cho HS lớp 3 thông qua các tiết học Tự nhiên và Xã

Email: minh.ledanh@htu.edu.vn

hội; Nghiên cứu cơ sở thực tiễn của việc phát triển TDPB cho HS tiểu học thông qua các tiết học Tự nhiên và Xã hội; Đề xuất các biện pháp phát triển TDPB cho HS lớp 3 thông qua các tiết học Tự nhiên và xã hội.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Thực trạng phát triển tư duy phản biện cho HS lớp 3 qua dạy học môn Tự nhiên và xã hội

4.1.1. Thực trạng nhận thức của giáo viên về tư duy phản biện và việc phát triển tư duy phản biện cho học sinh tiểu học

Thực hiện khảo sát trên 21 GV đang công tác tại Trường Tiểu học Cẩm Thành về mức độ nhận thức của GV đối với vấn đề phát triển tư duy. Qua kết quả khảo sát tôi nhận thấy, có 14/21 GV tương ứng với 66,6 % được hỏi thực sự hiểu về TDPB, đó là "*TDPB là khả năng phân tích và đánh giá về vấn đề nào đó theo các cách nhìn khác bằng những lập luận có căn cứ để đi tới một kết luận cuối cùng mang tính thuyết phục hợp với quy luật logic*". 33. 4% GV còn lại thì hiểu khá mơ hồ và chưa rõ ràng về loại hình tư duy này (bảng 1).

Ý kiến của giáo viên	Số lượng	Tỷ lệ
Khả năng phân tích và đánh giá về vấn đề nào đó theo các cách nhìn khác bằng những lập luận có căn cứ để đi tới một kết luận cuối cùng mang tính thuyết phục hợp với quy luật logic.	14	66,6%
Xem xét một vấn đề ở nhiều chiều, nhiều góc độ khác nhau	1	4.8%
Đưa ra những dẫn chứng, lập luận để chứng minh quan điểm của mình là đúng.	6	28.6%
Lần đầu tiên tôi biết đến cụm từ "tư duy phản biện"	0	0%

Bảng 1: Nhận thức của GV về tư duy phản biện

Theo kết quả khảo sát thu được ở bảng 2, nhận thấy rằng đa số GV cho rằng việc phát triển TDPB cho HS tiểu học qua môn Tự nhiên và Xã hội là cần thiết và rất cần thiết. Có đến 12 GV chiếm tỷ lệ 57,2% đánh giá ở mức độ rất cần thiết và 7 GV chiếm tỉ lệ 33,3% đánh giá ở mức độ cần thiết. Bộ phận GV cho rằng vấn đề phát triển TDPB cho HS Tiểu học ở mức độ bình thường là rất ít, chỉ chiếm tỷ lệ 9,5%, tỉ lệ GV cho rằng việc phát triển TDPB cho HS tiểu học không cần thiết là 0%. (bảng 2).

Mức độ đánh giá	Số lượng	Tỷ lệ
Rất cần thiết	12	57,2%
Cần thiết	7	33,3%
Bình thường	2	9,5%
Không cần thiết	0	0%

Bảng 2: Đánh giá của GV về mức độ cần thiết của việc phát triển TDPB cho HS tiểu học trong phân môn Tự nhiên và Xã hội

Qua bảng khảo sát có thể thấy rõ tỉ lệ GV lựa chọn các phương án khá tản mạn. Có tới trên 60% GV được hỏi chưa nhận thức đúng về mục đích, vai trò của việc phát triển TDPB cho HS qua dạy học môn Tự nhiên và Xã hội. Chỉ có 38.1% GV hiểu đúng về vai trò thực sự mà lối học này mang lại cho HS là: "*Phát triển TDPB qua dạy học môn Tự nhiên và X*ã hội giúp rèn khả năng suy nghĩ độc lập, sáng tạo cho học sinh" (bảng 3).

Ý kiến của giáo viên	Số lượng	Tỷ lệ
Rèn khả năng suy nghĩ độc lập, sáng tạo cho HS	8	38.1%
Tạo hứng thú học tập cho HS	2	9.5%
Phát triển trí thông minh cho HS	1	4.8%
Rèn khả năng diễn đạt, lập luận có căn cứ logic cho HS	7	33.3%
Rèn các thao tác tư duy	3	14.3%
Ý kiến khác	0	0%

Bảng 3: Nhận thức của GV về mục đích của việc phát triển TDPB cho HS qua dạy học môn Tự nhiên và Xã hội

4.1.2. Thực trạng tư duy phản biện của học sinh tiểu học

Qua kết quả khảo sát ta thấy rằng những biểu hiện về dấu hiệu TDPB của HS lớp 3 ở Trường Tiểu

học Cẩm Thành hầu như chỉ "*thỉnh thoảng*" mới xuất hiện, dao động từ khoảng 61% đến 71%. Điều đó chứng tỏ tư duy phản biện của HS lớp 3 còn rất hạn chế, chưa được chú ý phát triển (bảng 4).

Một số dấu hiệu của TDPB	Mức độ							
	Thường xuyên		Thỉnh thoảng		Hiếm khi		Chưa bao giờ	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Hay đặt câu hỏi, nêu thắc mắc	5	23.8%	15	71.4%	1	4,8%	0	0%
Hay tranh luận với GV và bạn bè trong lớp	3	14.3%	16	76,2%	2	9.5%	0	0%
Luôn xem xét các vấn đề ở nhiều khía cạnh	2	9.5%	13	61.9%	6	28.6%	0	0%
Luôn tôn trọng và lắng nghe ý kiến của các bạn	5	23.8%	14	66.7%	2	9.5%	0	0%
Hay học hỏi bạn bè	7	33.3%	13	61.9%	1	4,8%	0	0%

Bảng 4: Đánh giá của GV về một số dấu hiệu TDPB của HS Tiểu học

4.1.3. Thực trạng dạy học môn Tự nhiên và Xã hội

Kết quả khảo sát thu được ở bảng 5 ta thấy rằng các phương pháp dạy học truyền thống vẫn được các GV sử dụng thường xuyên chiếm trên 80%. Bên cạnh đó, các phương pháp dạy học hiện đại lại rất ít được sử dụng. Trong đó, phương pháp bàn tay nặn bột là một phương pháp dạy học rất hay nhưng GV lại hiếm khi sử dụng (chiếm 42,9%), phương pháp dạy học theo dự án còn chưa có GV nào từng sử dụng nó trong quá trình dạy học, phương pháp dạy học phát hiện và giải quyết vấn đề cũng chỉ thỉnh thoảng được sử dụng chiếm 52.4% (bảng 5).

Phương pháp dạy học	Mức độ sử dụng							
	Thường xuyên		Thỉnh thoảng		Hiếm khi		Chưa bao giờ	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Phương pháp quan sát	17	81%	4	19%	0	0%	0	0%
Phương pháp giảng giải	19	90.5%	2	9.5%	0	0%	0	0%
Phương pháp thảo luận nhóm	21	100%	0	0%	0	0%	0	0%
Phương pháp bàn tay nặn bột	0	0%	7	33.3%	9	42.9%	5	23.8%
Phương pháp dạy học theo dự án.	0	0%	0	0%	0	0%	21	100%
Phương pháp dạy học phát hiện và giải quyết vấn đề	2	9.5%	11	52.4%	8	38.1%	0	0%

Bảng 5: Mức độ sử dụng các phương pháp dạy học trong môn Tự nhiên và Xã hội

4.1.4. Thực trạng của việc phát triển tư duy phản biện cho học sinh lớp 3 trong các tiết học Tự nhiên và Xã hội

Khi đánh giá về mức độ thường xuyên thực hiện việc phát triển TDPB cho HS trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội, phần lớn GV được hỏi thực hiện công tác này ở mức độ "thỉnh thoảng", tức là chỉ đôi khi thực hiện. Có đến gần 5% GV chưa thực hiện việc phát triển TDPB cho HS trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội. Chỉ có 19% GV thực hiện công tác này thường xuyên (bảng 6).

Các ý kiến	Số lượng	Tỷ lệ
Thường xuyên	4	19%
Thỉnh thoảng	14	66.7%
Hiếm khi	2	9.5%
Chưa bao giờ	1	4,8%

Bảng 6: Đánh giá của GV về mức độ phát triển TDPB cho HS trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội

Theo kết quả khảo sát thu được ở bảng 7, tôi nhận thấy có 2 biện pháp được 100% GV thường xuyên sử dụng nhất đó là tạo môi trường học tập hợp tác, thân thiện và tổ chức cho các em nhận xét, đánh giá bài làm, phần trình bày của HS khác. Các biện pháp có hiệu quả cao trong việc phát triển TDPB cho HS như: động viên, khuyến khích các em lập luận, diễn giải suy nghĩ của mình, chọn lọc bài tập, hoạt

động thú vị kích thích HS tư duy, hướng dẫn HS phân tích, tìm hiểu vấn đề theo nhiều hướng, sử dụng câu hỏi mở thì các GV lại chỉ sử dụng ở mức độ thỉnh thoảng dao động từ 42% - 53% (bảng 7).

Các ý kiến	Mức độ							
	Thường xuyên		Thỉnh thoảng		Hiếm khi		Chưa bao giờ	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Động viên, khuyến khích các em lập luận, diễn giải suy nghĩ của mình	9	42,9%	10	47.6%	2	9.5%	0	0%
Chọn lọc bài tập, hoạt động thú vị kích thích HS tư duy	4	19.1%	10	47.6%	6	28.6%	1	4.8%
Tạo môi trường học tập hợp tác, thân thiện	21	100%	0	0%	0	0%	0	0%
Tổ chức cho các em nhận xét, đánh giá bài làm, phần trình bày của HS khác	21	100%	0	0%	0	0%	0	0%
Tìm những ý hay trong bài làm, phần trình bày của HS và làm rõ giá trị của cái hay đó	10	47.6%	8	38.1%	3	14.3%	0	0%
Hướng dẫn HS phân tích, tìm hiểu vấn đề theo nhiều hướng	6	28.6%	11	52.4%	4	19.1%	0	0%
Sử dụng câu hỏi mở	5	23.8%	9	42.3%	7	33.3%	0	0%
Ý kiến khác	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Bảng 7: Mức độ sử dụng các biện pháp để rèn luyện TDPB cho HS tiểu học của các GV

Kết quả khảo sát cho thấy, phần lớn các GV đều cho rằng để thực hiện rèn luyện tư duy phản biện cho HS thì họ đều gặp một số khó khăn như sau: tốn nhiều thời gian để chuẩn bị, trình độ HS trong lớp có sự phân hóa lớn, sĩ số HS trong một lớp lớn, HS thiếu tự tin, kỹ năng nhận xét và tự nhận xét chưa tốt. Điều này thể hiện ở chỗ có đến 80,9% HS thấy khó khăn khi rèn luyện tư duy phản biện cho HS vì trình độ HS trong lớp có sự phân hóa lớn, 61,9% GV thấy khó khăn vì sĩ số HS trong một lớp lớn (bảng 8).

Các ý kiến	Mức độ					
	Không khó khăn		Khó khăn		Rất khó khăn	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Tốn nhiều thời gian để chuẩn bị	9	42,9%	12	57,1%	0	0%
Cơ sở vật chất nhà trường chưa thuận lợi cho tổ chức hoạt động	15	71,4%	6	28.6%	0	0%
Khung chương trình gò bó, cứng nhắc	13	61.9%	8	38.1%	0	0%
Trình độ HS trong lớp có sự phân hóa lớn	3	14.3%	17	80,9%	1	4,8%
Sĩ số HS trong một lớp lớn	5	23.8%	13	61.9%	3	14.3%
HS thiếu tự tin, kỹ năng nhận xét và tự nhận xét chưa tốt	6	28.6%	11	52.4%	4	19%

Bảng 8: Đánh giá của GV về những thuận lợi và khó khăn khi rèn luyện TDPB trong dạy học Tự nhiên và Xã hội

4.1.5. Thực trạng nhận thức về tư duy phản biện của học sinh tiểu học

Tác giả thực hiện nghiên cứu với mục đích mô tả thực trạng nhận thức của HS về TDPB ở Trường Tiểu học Cẩm Thành. Đề tài khảo sát trên 103 HS khối lớp 3 đang học tập tại Trường Tiểu học Cẩm Thành. Trong đó, số lượng HS ở mỗi lớp là: lớp 3B gồm 34 HS, lớp 3C gồm 35 HS, lớp 3D gồm 34 HS.

- Sau khi khảo sát, Theo kết thu được ở bảng 9, có 56 HS biết rõ về TDPB, chiếm tỷ lệ 54,4% so với tổng số 103 HS khối 3. Đây là tiền đề, cơ sở rất quan trọng cho việc phát triển và rèn luyện TDPB ở HS (bảng 9).

Ý kiến của HS	Lớp 3B		Lớp 3C		Lớp 3D		Tổng cộng	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Biết rõ	17	50%	18	51.4%	21	61,7%	56	54,4%
Có biết chút ít	14	41,2%	12	34,3%	9	26,5%	35	34%
Chưa từng nghe	3	8,8%	5	14.3%	4	11,8%	12	11,7%

Bảng 9: Nhận thức của HS về TDPB

Kết quả nghiên cứu thu được ở bảng 10 cho thấy phần lớn các em HS đã biết chú ý, quan tâm đến việc phát triển TDPB cho bản thân. Đây là một tín hiệu tốt để giúp các em có thêm điểm tựa trong quá trình rèn luyện TDPB. Số liệu thống kê cho thấy có đến 61 em HS rất quan tâm đến việc phát triển TDPB cho bản thân, chiếm tỷ lệ 59,2% trên 103 HS khối 3 (bảng 10).

Ý kiến của học sinh	Lớp 3B		Lớp 3C		Lớp 3D		Tổng cộng	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Rất quan tâm	20	58,8%	23	65,7%	18	52,9%	61	59,2%
Quan tâm	10	29,4%	9	25,7%	11	32,4%	30	29,1%
Không quan tâm	4	11,8%	3	8,6%	5	14,7%	12	11,7%

Bảng 10: Mức độ quan tâm của các em đến việc phát triển TDPB cho bản thân

Qua bảng số liệu ta thấy, thực trạng HS được trực tiếp tham gia đặt và trả lời câu hỏi mức độ không thường xuyên chiếm tỷ lệ 66%, do vậy đây cũng là một trong những nguyên nhân dẫn tới HS bị yếu về khả năng TDPB. Mới chỉ có 21,4% HS được tham gia đặt và trả lời câu hỏi một cách thường xuyên. Như vậy mức độ tham gia đặt và trả lời câu hỏi ở mức không thường xuyên chiếm tỷ lệ khá cao và cao nhất trong ba mức độ đưa ra (bảng 11).

Ý kiến của học sinh	Lớp 3B		Lớp 3C		Lớp 3D		Tổng cộng	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Thường xuyên	9	26,5%	6	17,1%	7	20,6%	22	21,4%
Không thường xuyên	21	61,8%	25	71,5%	22	64,7%	68	66%
Không tham gia	4	11,8%	4	11,4%	5	14,7%	13	12,6%

Bảng 11: Mức độ tham gia đặt và trả lời các câu hỏi qua môn Tự nhiên và Xã hội lớp 3

Kết quả khảo sát (bảng 12) cho thấy có 67 em HS, chiếm tỷ lệ 65% có thái độ rất thích tham gia đặt và trả lời câu hỏi qua môn Tự nhiên và Xã hội. Như vậy có thể khẳng định phần lớn HS lớp 3 đều rất thích tham gia đặt và trả lời câu hỏi. Đây là một thông tin rất quan trọng bởi hiệu quả của việc phát triển TDPB nói chung, kỹ năng đặt và trả lời câu hỏi nói riêng phụ thuộc không nhỏ vào hứng thú tập luyện và rèn luyện của HS.

Ý kiến của học sinh	Lớp 3B		Lớp 3C		Lớp 3D		Tổng cộng	
	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ	Số lượng	Tỷ lệ
Rất thích	22	64,7%	21	60%	24	70,6%	67	65%
Bình thường	8	23,5%	9	25,7%	7	20,6%	24	23,3%
Không thích	4	11,8%	5	14,3%	3	8,8%	12	11,7%

Bảng 12: Thái độ của HS khi tham gia đặt và trả lời các câu hỏi qua môn Tự nhiên và Xã hội lớp 3

4.2. Một số biện pháp góp phần nâng cao hiệu quả việc phát triển tư duy phản biện cho học sinh lớp 3 qua dạy học môn Tự nhiên và xã hội tại Trường Tiểu học Cẩm Thành, Cẩm Xuyên, Hà Tĩnh

4.2.1. Thống nhất giữa các lực lượng trong việc thực hiện nội dung phát triển tư duy phản biện

Các cấp quản lý giáo dục, nhà trường cần có văn bản chỉ đạo thống nhất về nội dung phát triển TDPB cho HS lớp 3 qua dạy học môn Tự nhiên và Xã hội đến từng GV để mỗi GV có kế hoạch dạy học theo hướng phát triển TDPB cho HS.

4.2.2. Tạo môi trường thuận lợi để học sinh có cơ hội phát triển tư duy phản biện

Trong các hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội cần phối hợp giữa các lực lượng giáo dục, giữa nhà trường - gia đình - xã hội để tạo lập môi trường hoạt động thuận lợi, có ích cho HS thông qua nhiều biện pháp.

4.2.3. Sử dụng một số kế hoạch dạy học tích cực trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội để hình thành cho học sinh thói quen đặt và trả lời câu hỏi

Để phát triển TDPB, một kỹ năng rất cần thiết phải rèn cho HS là kỹ năng đặt câu hỏi. GV cần nắm rõ

nguyên tắc này cũng như cần nhận thức được rằng việc phát triển TDPB cho HS là vô cùng cần thiết và ý nghĩa. Trên cơ sở đó, cần tạo ra một môi trường học tập thật sự dân chủ, khuyến khích HS đặt câu hỏi, hướng HS nhìn nhận một vấn đề theo nhiều chiều, nhiều khía cạnh khác nhau, để HS trình bày ý kiến và tranh luận.

4.2.4. Thiết kế bài tập để phát triển tư duy phản biện cho học sinh lớp 3 thông qua các tiết học Tự nhiên và Xã hội

Để phát triển TDPB cho HS lớp 3 qua dạy học môn Tự nhiên và Xã hội, GV có thể thiết kế các bài tập tập bổ trợ cho các bài học, nhằm mục đích giúp HS củng cố kiến thức bài học đồng thời kích thích sự tò mò, khuyến khích các em đặt câu hỏi, phân tích tình huống và đưa ra ý kiến phản biện, góp phần phát triển TDPB cho HS.

4.2.5. Tổ chức các hoạt động dạy học nhằm rèn luyện các thao tác cơ bản của tư duy góp phần phát triển tư duy phản biện

TDPB cũng là một loại hình tư duy cho nên nó cũng bao gồm các thao tác của tư duy là: phân tích, tổng hợp, so sánh, trừu tượng hóa, khái quát hóa và cụ thể hóa. Việc rèn luyện các thao tác tư duy cơ bản như phân tích, tổng hợp, so sánh là một yếu tố quan trọng để phát triển TDPB. GV có thể thông qua các hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội lớp 3 nói riêng và các môn học khác nói chung để rèn luyện các thao tác tư duy cho HS.

5. Kết luận và kiến nghị

5.1. Kết luận

Kết quả khảo sát cho thấy nhận thức của GV về TDPB còn chưa rõ ràng và đầy đủ, song nhìn chung GV đều đánh giá cao tầm quan trọng của việc phát triển TDPB cho HS. Mặc dù theo phiếu khảo sát của GV thì đa số họ đều cho rằng cần thiết phải phát triển TDPB cho HS nhưng trên thực tế lại cho thấy GV chưa quan tâm và chú trọng tới việc phát triển TDPB cho HS, chưa chú ý để HS trình bày ý kiến, tranh luận và đặt câu hỏi. Cho nên TDPB của HS còn rất hạn chế. Kết quả khảo sát cũng cho thấy nhận thức của GV về vai trò của việc phát triển TDPB cho HS cũng còn rất hạn chế và mơ hồ. Cho nên việc vận dụng các phương pháp dạy học hiện đại vào trong dạy học còn gặp nhiều khó khăn, đa số GV vẫn áp dụng các phương pháp dạy học truyền thống khiến cho việc tiếp thu tri thức của HS vẫn còn bị động. Trên cơ sở phân tích thực trạng phát triển TDPB trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội lớp 3 ở Trường Tiểu học Cẩm Thành tôi đã đề xuất các biện pháp góp phần phát triển TDPB cho HS nhằm nâng cao chất lượng dạy - học của GV và HS.

5.2. Kiến nghị

Căn cứ vào kết quả nghiên cứu trên, tôi cho rằng các nhà giáo dục cần quan tâm nhiều hơn đến phát triển TDPB cho HS tiểu học. Cần sớm xây dựng nhiều hơn, đa dạng hơn các biện pháp góp phần phát triển TDPB cho HS tiểu học qua dạy học môn Tự nhiên và Xã hội. Cần nâng cao nhận thức của GV và tiếp tục nghiên cứu TDPB cho HS tiểu học..

Tài liệu tham khảo

[1] Nguyễn Gia Cầu (2013), *Bồi dưỡng phát triển tư duy phản biện cho học sinh trong quá trình dạy học*, Tạp chí Giáo dục, số 311, tr. 21-27.

[2] Huỳnh Bá Thúy Diệu (2016), *Rèn luyện kỹ năng tư duy phản biện cho sinh viên cao đẳng, đại học,* Trường Cao đẳng Công nghệ Thông tin Hữu nghị Việt - Hàn, chuyên đề Khoa học và Giáo dục.

[3] Dương Thị Hoàng Oanh, Nguyễn Xuân Đạt (2016), *Giáo trình Tư duy biện luận ứng dụng*, NXB Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh, tr. 248-249.

[4] Nguyễn Thu Hà (2020), *Phát triển tư duy phản biện cho học sinh thông qua đối thoại trong dạy học phương pháp tọa độ trong mặt phẳng ở trung học phổ thông*, Luận văn Thạc sĩ Khoa học giáo dục, Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội.

[5] Nguyễn Hải Thanh và Nguyễn Thị Hiền (2021), *Rèn luyện tư duy phản biện cho học sinh trung học phổ thông đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục, Tạp chí Khoa học,* Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, volume 66, issue 1.

[6] Nguyễn Hoài Thanh (2018), *Phát triển tư duy phản biện cho học sinh lớp 3 trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội theo lý thuyết kiến tạo,* Luận văn Thạc sĩ Giáo dục học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2.

[7] Nguyễn Quang Uẩn (2005), *Giáo trình Tâm lý học đại cương*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.

[8] Hội đồng Quốc gia chỉ đạo biên soạn (2005), *Từ điển Bách khoa Việt Nam* (tập 4), NXB Từ điển Bách khoa, Hà Nội, tr. 701.